

Stichting De Groene Buffer

Secr.: Dorpstraat 229 3481 EG Harmelen

Tel.: 0348-441956

E-mail: teunyvanwijngaarden@hetnet.nl

duurzaam@woerden.nl en raadsgriffie@woerden.nl

De heer K. Beek

Postbus 45

3440 AA Woerden.

Cc College van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Woerden

Harmelen, 18 februari 2020

Reactie: Uw onderzoek 'Grootschalige duurzame energieopwekking'

Geacht heer Beek,

De Groene Buffer (hierna: DGB) bezocht de inloopavond te Harmelen (woensdag 5 februari 2020) inzake 'Grootschalige duurzame energieopwekking' en nam kennis van diverse stukken daarover.

In deze brief plaatst DGB 'Grootschalige duurzame energieopwekking' in het kader van CO2-reductie. CO2-reductie wordt bereikt door:

- A. Energiebesparing
- B. Alternatieve Energieopwekking- energie opwekken anders dan met fossiele brandstoffen
- C. Meer bomen.

Op blz. 6 treft u een samenvatting van deze brief.

Verantwoording

DGB nam vooral ook kennis van de omvangrijke informatie, die er op het Internet te vinden is over CO2-reductie, klimaatverandering en de vele zaken die daarmee samenhangen. Het komt DGB voor dat er nauwelijks een onderwerp te vinden is, waar zoveel politici, lobbyisten/belanghebbenden als wel deskundigen hun mening over ventileren. Op meerdere onderdelen lopen de meningen echter belangrijk uiteen. Neemt niet weg dat een aantal feiten zo goed als onomstreden is.

Doelstelling van De Groene Buffer

DGB staat in de kern voor het behoud van 'groen' aan de oostzijde van het Groene Hart (rijk aan erfgoed en natuur); zijnde de groene buffer tussen Woerden, waaronder Harmelen, en de stad Utrecht. Vanuit deze doelstelling beoordeelt DGB in principe alle (Woerdense) ruimtelijke ordeningsplannen op het gevolg van die plannen op het bestaande groen en de natuurlijke omgeving én op de noodzaak daartoe.

Gevolgen van de plannen voor de Ruimtelijke Ordening

Zoals DGB het begrepen heeft, zit de gemeente in de fase van 'het lanceren van ideeën en het verzamelen van reacties' van burgers en belangengroepen. Wanneer de huidige denkrichting over 'Grootschalige duurzame energieopwekking' uitgewerkt wordt in concrete plannen, tast dat in alle gevallen het nu open groene landschap en/of het 'groene venster' (traject A12 vanaf Veldhuizen/Utrecht richting Groene Hart) rigoureus aan. Zó het groen opofferen is voor DGB alleen bespreekbaar, wanneer de noodzaak onweerlegbaar wordt aangetoond (zie verder). Groen en daarmee biodiversiteit opofferen is nu juist het tegenovergestelde van wat CO2-reductie bijvert; namelijk groen en biodiversiteit behouden c.q. vergroten.

CO2-reductie

Energiebesparing

CO2-reductie wordt mede bereikt door het terugdringen van energiegebruik. Nederland gebruikt vooral door haar industrie waaronder raffinaderijen (samen goed voor ruim 40% van ons totale energieverbruik) relatief veel energie. Huishoudens en verkeer & vervoer zijn beide goed voor ca. 14%.

Nederland gebruikt relatief veel energie omdat zij vanwege haar 'voorheen' goedkope aardgas relatief veel activiteiten heeft aangetrokken, die veel energie gebruiken.

Alternatieve Energieopwekking

Het opwekken van energie met fossiele brandstoffen veroorzaakt CO2-uitstoot. Het onderhavige onderzoek richt zich op 'Grootschalige duurzame energieopwekking'; gedacht wordt aan windmolens, zonnepanelen of biomassa.

Meer fundamenteel vindt DGB, dat het zou moeten gaan om 'Energieopwekking anders dan met fossiele brandstoffen' (hierna 'Alternatieve Energieopwekking'). Daarmee doen ook alternatieven mee zoals aardwarmte, waterkracht en kernenergie. En nog nader te ontwikkelen technieken als bij bijvoorbeeld thermische energie uit oppervlaktewater in combinatie met een Warmte Koude Opslagsysteem.

Waterstof als secundaire energiedrager kan een belangrijke bijdrage gaan leveren om energie, die opgewekt is middels 'Alternatieve Energieopwekking', op de plaats van gebruik te brengen.

Meer bomen

Geen enkel ander 'groen' neemt zoveel CO2 op uit de lucht als (groeïende) bomen. Meer bomen behouden en planten, levert dus direct CO2-reductie op. Bomen leveren ook een positieve bijdrage aan de leefomgeving.

In de informatie over CO2-reductie vond DGB (vooralsnog) relatief weinig en minder prominent aanwezige informatie over het belang van 'Meer bomen'.

Nederlandse klimaatakkoord

Het klimaatakkoord van Parijs richt zich op CO2-reductie. Nederland doet mee en gaat voor nog meer CO2-reductie dan afgesproken. Het Nederlandse klimaatakkoord zet in op: ‘Energiebesparing’ en ‘Duurzame opwek van energie’.

Door de term ‘Duurzame opwek van energie’ lijkt het Nederlandse klimaatakkoord een aantal vormen – waaronder kernenergie – als alternatief op voorhand uit te sluiten.

In het klimaatakkoord van Parijs kon DGB vooralsnog geen (uitgewerkte) nuancering per land vinden. Er zijn landen die meer of minder geschikt zijn voor ‘Alternatieve Energieopwekking’, en/of voor ‘Energiebesparing’ en/of voor ‘Meer bomen’.

Regio's

Nederland is in het kader van Nederlandse klimaatakkoord verdeeld in 30 regio's. Elke regio wordt gevraagd om ‘de mogelijkheden voor lokale energiebesparing (o.a. isolatie van woningen en andere gebouwen) en duurzame opwek van energie in kaart *te brengen* en de gevolgen daarvan voor het energienetwerk’. De mogelijkheden vormen samen de Regionale Energiestrategie (RES). Woerden zit ook voor dit onderwerp - dat Ruimtelijke Ordening raakt - in de U16.

In de vraag/instructie (zie hierboven) ontbreekt de mogelijkheid van ‘Meer bomen’. In de Green Deal van de Europese Unie is ‘Meer bomen’ wel nadrukkelijk opgenomen.

Elke regio is anders. Het Rijk realiseert zich daarom terdege, dat de RES van elke regio maatwerk is. Het Rijk zal op basis van alle regionale RES-en een Nationaal Programma maken.

Bijdrage van Woerden aan CO2-reductie

Wat voor elke regio (30) geldt, geldt ook voor elke gemeente in een regio i.c. de U16. Elke gemeente is anders. Dus ook voor de U16 gaat het om maatwerk per gemeente. Welke mogelijkheden zijn er in een gemeente? Hoe is de geschiktheid van die gemeente voor ‘Alternatieve energieopwekking’, voor ‘Energiebesparing’ en voor ‘Meer bomen’?

Geschiktheid voor Alternatieve energieopwekking

Nederland is (helaas) door de aard van haar landschap en ligging zo goed als ongeschikt voor ‘Alternatieve Energieopwekking’. We hebben geen (serieuze) mogelijkheden voor waterkracht. Met licht/zon scoren vele landen beter dan Nederland. Het waait hier niet altijd (voldoende). Daar komt bij dat windmolens relatief weinig energie genereren; in wind zit immers weinig energie. Het is ook nog eens een verouderde techniek. De levensduur van een windmolen is relatief kort (20-25 jaar).

Woerden lijkt haar onderzoek smaller in te zetten door te spreken van: ‘Grootschalige duurzame energieopwek’. DGB wijst op de mogelijkheden om bedrijfspanden maar vooral ook woningen uit te voeren met zonnepanelen; beide zijn kleinschalig. Mogelijk is aardwarmte ook een alternatief voor bedrijven en/of voor woningen. Kleinschalige co-vergisting is wellicht ook een mogelijkheid.

Geschiktheid voor Energiebesparing

Woerden is de hoofdstad van het Groene Hart. Die positie maakt haar zeer geschikt om een actief beleid te voeren op ‘Energiebesparing’. Bij Woerdense bedrijven (incl. het gemeentelijk bedrijf) zijn er ongetwijfeld nog veel mogelijkheden voor ‘Energiebesparing’.

De grootste winst is zonder twijfel te halen bij de burgers. Sparen op elektriciteitsgebruik, op gasgebruik en op gebruik van de auto (met fossiele brandstof motor). Woerden heeft nu al een goede aansluiting op het Openbaar Vervoer. Woerden heeft een eigen treinstation. Dat treinstation heeft nog veel potentie voor groei. De zuidkant schreeuwt om verbetering. De initiatieven voor snelfietsroutes passen ook uitstekend in ‘Energiebesparing’.

Geschiktheid voor Meer bomen

DGB heeft begrepen, dat Woerden problemen heeft met de kosten van het onderhoud van haar groen. In Harmelen zien wij geregeld bovenmatig c.q. slecht onderhoud. Goed denkbaar dat er door een betere planning en efficiency kosten bespaard kunnen worden op het onderhoud. Anderzijds vindt DGB het gewenst om het onderhoud uit te breiden, gericht op het niet kappen van bomen; op het behouden, planten van gevarieerd groen en daarmee vergroting van de biodiversiteit. DGB ziet graag dat Woerden de burgers betreft bij het onderhoud van groen. Bij Woerden past een ‘Gratis boom actie’, zoals de gemeente Stichtse Vecht deze kent. Op aanvraag plaatst de gemeente de boom (keuze uit 12 soorten) in de tuin van de aanvrager.

Woerden wordt (nog altijd) omringd door veel groen. Een deel van dat groen leent zich voor de aanplant van ‘Meer bomen’. Overigens wordt ‘Meer bomen’ weldegelijk vermeld in (de stukken rond) het Nederlandse klimaatakkoord.

DGB steunt CO2-reductie

DGB staat in de kern voor het behoud van ‘groen’. Dat sluit volledig aan bij CO2-reductie; groen waaronder bomen zijn belangrijk voor de CO2-reductie.

DGB vindt dat Woerden maximaal moet inzetten op alle 3 de maatregelen. ‘Alternatieve Energieopwekking’ past waar het de kleinschalige duurzame energieopwekking betreft, in het bijzonder met zonnepanelen. Voor ‘Energiebesparing’ en ‘Meer bomen’ liggen er ruim voldoende mogelijkheden voor het groene Woerden.

‘Grootschalige duurzame energieopwekking’ - windmolens, zonneparken enz.- past niet bij Woerden. Het levert weinig op en de negatieve gevolgen zijn groot. Het zou in ieder geval betekenen, dat voor vele jaren (20 jaar en meer) groen (buiten de Rode Contour gelegen) opgeofferd wordt. Zo lang groen opofferen - mogelijk voor eeuwig - is voor DGB alleen bespreekbaar, wanneer de noodzaak onweerlegbaar wordt aangetoond. Dat is niet gebeurd; ook niet vanwege de ambitie om de CO2-uitstoot te reduceren. Die ambitie steunt DGB ten volle. Het goede nieuws is, dat Woerden legio mogelijkheden heeft om ruim bij te dragen aan de CO2-reductie!

Woerden in de U16

DGB is dus van mening, dat ‘Grootschalige duurzame energieopwekking’ niet past bij Woerden; heel Nederland is daar (eigenlijk) niet geschikt voor.

Toch kan het zijn dat andere gemeentes van de U16 wèl willen inzetten op ‘Grootschalige duurzame energieopwekking’. In april 2019 presenteerde Utrecht het plan voor 11 XL-windmolens en bijna 230 hectare aan zonnepaneelvelden in Rijnenburg. Heel recent is de roep om ook daar woningen te bouwen weer sterk teruggekomen. Utrecht gaat onder meer zó door met haar tomeloze groei.

Het zou sterk zijn wanneer alle gemeentes van de U16 (en mogelijk vele andere regio's) ‘Grootschalige duurzame energieopwekking’ afwijzen. Bij Woerden past het in ieder geval niet. Wel past kleinschalige duurzame energieopwekking in het bijzonder met zonnepanelen op bedrijfspanden en op woningen. Mogelijk is aardwarmte ook een alternatief voor bedrijven en/of voor woningen. Kleinschalige co-vergisting is wellicht ook een mogelijkheid.

Nederlandse klimaatakkoord

Kan zijn dat na de afwijzing van Woerden het Rijk in eerste termijn vindt, dat de U16 te weinig doet aan de ‘Duurzame opwek van energie’. Mogelijk zijn er meer regio's die het Grootschalige daarvan afwijzen; dat is immers in Nederland misplaatst. Het Rijk zal dan tot het besef moeten komen, dat windmolens, zonnepanelen en biomassa (alle op grote schaal) niet bij Nederland passen.

In het kader van het klimaatakkoord zou ook het Rijk alles moeten zetten op ‘Energiebesparing’ en ‘Meer bomen’. En ‘Duurzame opwek van energie’ daar waar het kleinschalige blijft; op bedrijfspanden en op woningen. Mogelijk is aardwarmte ook een alternatief voor bedrijven en/of voor woningen. Kleinschalige co-vergisting is wellicht ook een mogelijkheid.

Bij zo'n beleid van het Rijk hoort de acceptatie dat in het kader van CO2-reductie sommige bedrijfsactiviteiten - de mega-energie-gebruikers - niet meer passen bij Nederland.

Samenvatting en standpunt DGB inzake CO2-reductie

DGB staat in de kern voor het behoud van 'groen'. Dat sluit volledig aan bij het streven van Woerden naar CO2-reductie; groen waaronder bomen zijn belangrijk voor de CO2-reductie.

Er is in het Groene Hart (ook in Woerden) al veel natuur en 'groen' verloren gegaan. Zo goed als ongerepte natuur is inmiddels zeer schaars. En 'groen' dat een karakteristiek Hollands landschap vormt, is niet alleen schaars maar wordt ook voortdurend bedreigd door de drang om te ontwikkelen. DGB vormt een buffer tegen deze drang. Dat neemt niet weg, dat DGB telkens alle ruimtelijke ordeningsplannen beoordeelt op het gevolg van die plannen op het bestaande groen en de natuurlijke omgeving én op de noodzaak daartoe.

Dat Woerden niet afwacht maar al initiatieven neemt om haar bijdrage te leveren aan de CO2-reductie, vindt DGB een goede zaak. CO2-reductie wordt bereikt door:

- A. Energiebesparing
- B. Alternatieve Energieopwekking- energie opwekken anders dan met fossiele brandstoffen
- C. Meer bomen.

DGB nam kennis van de informatie, die er op het Internet te vinden is over CO2-reductie, klimaatverandering en de vele zaken die daarmee samenhangen. Het komt DGB voor dat er nauwelijks een onderwerp te vinden is, waar zoveel politici, lobbyisten en deskundigen hun mening over ventileren. Op meerdere onderdelen lopen de meningen echter belangrijk uiteen. Neemt niet weg dat een aantal feiten zo goed als onomstreden is.

DGB vindt dat Woerden maximaal moet inzetten op 'Energiebesparing' en 'Meer bomen'. 'Alternatieve Energieopwekking' past voor zover het kleinschalig is: zonnepanelen op daken van woningen en van bedrijven. Mogelijk is aardwarmte ook een alternatief voor bedrijven en/of woningen. Kleinschalige co-vergisting is wellicht ook een mogelijkheid. Waterstof als secundaire energiedrager kan een belangrijke bijdrage gaan leveren om energie, die opgewekt is middels 'Alternatieve Energieopwekking', op de plaats van gebruik te brengen.

Grootschalige duurzame energieopwekking - windmolens, zonneparken, enz.- past niet bij Woerden. Wat DGB betreft past dat (eigenlijk) ook niet bij Nederland. Er zijn andere landen waar 'Alternatieve Energieopwekking' veel beter past: Noorwegen, Spanje, de Noord Afrikaanse landen, ... Zo'n meer Europese (Wereld) samenwerking waar gebruik gemaakt wordt van ieders mogelijkheden, past in de Green Deal van de Europese Unie.

Groen Beleid Woerden

Maximaal inzetten op CO2-reductie past in het echt Groene Beleid waar DGB Woerden eerder toe opgeroepen heeft in onze brief over nieuwe bedrijventerreinen (d.d. 13 januari 2020).

Alle voortgang en ontwikkelingen – ook CO2-reductie- van het groene Woerden kunnen gerealiseerd worden binnen de Rode Contour. Woerden laat zich niet opjagen door het Rijk, de U16 en bijvoorbeeld Utrecht vanwege het ‘gekibbel’ rond Rijnenburg.

Woerden beseft dat haar keuze voor een echt Groen Beleid ‘grens aan de groei’ betekent. Maar zo blijft Woerden wèl aantrekkelijk. En Woerden kan aldus excelleren als de Groene Stad midden in het hart, waar het goed ademen en recreëren is omdat luchtvervuiling ècht wordt verminderd en de biodiversiteit wordt vergroot.

Zo sluit Woerden aan bij het gedachtegoed van o.a. de organisatie Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Economische groei staat niet voorop maar vraagstukken als milieu (CO2, stikstof, enz.), duurzaamheid, vergrijzing, veiligheid. Voor ondernemers liggen daar volop kansen voor groei. Dan wordt het ‘groen groeien’ in plaats van ‘groen vernielen’.

Overleg

In uw planning zien wij dat u de maand maart 2020 benut voor ‘volop in gesprek’. De Groene Buffer wordt graag door u uitgenodigd voor een gesprek/overleg.

Wij merken nog op dat wij graag een overheid zien die lange termijn, duurzame keuzes maakt. Ruimtelijke Ordening is lange termijn en leent zich dus helemaal niet voor ‘politieke uitruil’. Wij achten zo’n aanpak mogelijk, wanneer echt onafhankelijke deskundigen de ruimte krijgen om de beslissers aan te geven wat het lange termijneffect van een beleidskeuze impliceert.

Wij zijn uiteraard bereid deze brief toe te lichten. En wij zien uw uitnodiging voor ‘volop in gesprek’ graag tegemoet.

met vriendelijke groet,

namens De Groene Buffer
Bert van Rossum, voorzitter.